

Tā koutou i kī mai ai me ā mātou urupare

Pāngarau

OKETOPA 2025

Ngā wāhanga o roto

Te pūtake o tēnei pūrongo.....	1
Te whakawhanake i ngā kai o ngā wāhanga ako	2
Te hunga i torohia atu e mātou	2
Tā mātou i rongō ai	3
Ko ā mātou urupare	3
Te wāhi e kitea ai ngā kai, he kupu ārahi me ngā rauemi.....	4
Te wātaka	4

Te pūtake o tēnei pūrongo

E rua ngā kōnae marau o te marautanga ā-motu, arā, ko *The New Zealand Curriculum* me *Te Marautanga o Aotearoa*.

Kei roto i a *Te Marautanga o Aotearoa* (TMOA) te koronga me ngā mātāpono e pā ana ki te wāhi ki te mātauranga hei hāpai i te whakarauoratanga o te reo Māori. Ka ū hoki ki te kōkiri i te mātauranga kairangi me te angitu hei painga mō ia mokopuna i ngā kura me ngā wāhi e whai pakiaka nei ō rātou āhuatanga motuhake i te ao Māori, e tuku akoranga nei hoki ki te reo Māori. Nā konā, ko Te Tiriti o Waitangi te ihonui o *Te Marautanga o Aotearoa*.

I tā mātou pūrongo o Oketopa 2024, i whakaarohia ngā whakahokinga kōrero i tae mai ai i a Ākuhata me Hepetema. I tēnei pūrongo arohia ai ngā whakahokinga kōrero i tae mai ai e pā ana ki ngā kai hukihuki o roto i te wāhanga ako o Pāngarau mō ngā Tau 9-10.

I runga i aua whakahokinga kōrero rā, kua whakarāpopoto mātou i tā mātou i rongō ai me ngā mahi kua whāia e mātou hei urupare ki aua whakahokinga kōrero.

Te whakawhanake i ngā kai o ngā wāhanga ako

E tautoko ana a *Te Marautanga o Aotearoa* i ngā kura me ngā wāhi e whakaako ana i ngā kaupapa ki te reo Māori ki te whakatutuki i ngā whāinga o tā rātou tū hei kura motuhake. He marautanga tēnei e aro nui nei ki te mōhiotanga; ko te āhua o tā te mokopuna ako tōna tūāpapa; he tikanga whakaako kei roto kua ahu mai i ngā taunakitanga; e mārāma ana, e māmā ana hoki te whakamahinga ōna; e taurite ana ki ngā marautanga o te ao, ā, ko tāna he tautoko i te mokopuna ki te whakamahi i ngā mōhiotanga ā-kaupapa ki te whakaputa whakaaro i runga i te mōhio me te huritaonga e pā ana ki tāna anō ako. Ka whāngai hoki te marau nei i te mokopuna kia tū ai ia hei taiohi whai whakaaro, hei mokopuna ngākau nui mā roto i te whakawhanaketanga o ngā toi mokopuna.

He mea whakawhanake te tārainga hou o te wāhanga ako o Pāngarau e tētahi ohu kaituhi kua whai wheako nui i ngā āhuatanga pāngarau:

Dr Pania Te Maro	Te Kaituhi Matua. He Associate Professor ki Te Kunenga ki Pūrehuroa; <i>Associate Director Māori</i> ; he kairangahau matua i te mātauranga e arotahi nei ki ngā kaupapa Māori me te mātauranga Māori.
Moko Cooper	He Pou Wharekura, he kaiako mō te Tau 13 ki Te Kura ā-Iwi o Whakatapuranga Rua Mano
Ana Rīki	He kaiwhakahaere kaupapa whakangungu kaiako ki te reo Māori ki Waipapa Taumata Rau
Professor Tony Trinick	He Ahorangi ki te <i>Faculty of Education and Social Work</i> , i Waipapa Taumata Rau. Ko te aronga o ana rangahau, ko te whanaketanga o te marautanga i ngā horopaki o ngā iwi taketake, tae atu ki te mātai pānga i waenga i te pāngarau me te ahurea, te angitu o te ākongā, te reoruatanga me te mātauranga reorua.

Kua tārai ngā kaituhi nei i tētahi marautanga hei tautoko i ngā tumuaki me ngā kaiako ki te hāpai i ngā tutukinga me te angitu o ā tātou mokopuna.

Te hunga i torohia atu e mātou

I te wā o te torotoro tāngata, i whakapā atu a Tātai Aho Rau ki ngā matahuhua o ngā whānau ā-kura - kaiako mai, tumuaki mai, kaiāwhina mai, mokopuna mai, kaitohutohu marau mai, takawaenga mai, tae atu ki ngā poari o ngā kura, ki te tono whakahokinga kōrero e pā ana ki a Pāngarau mō ngā Tau 9-10. He whakawhānuitanga tēnei hei āpiti ki ā mātou whakapānga o mua ki te rāngai nei e pā ana ki a Pāngarau mō ngā Tau 0-8 i te whiore o te tau 2024, ā, i ōrua atu ki te whakarewanga o te marautanga rā ki te rāngai i te Wāhanga Tuatahi o te tau kura, 2025.

I whakapuarehia ētahi ara wātea i ngā awheawhe ā-rohe i whakatūria rā kia whakahokia mai ngā whakaaro me ngā kōrero i ngā hui kanohi-ki-te-kanohi. Hei āpiti ki ngā hui ā-tinana, i wātea ngā hunga whai pānga ki te tuku kōrero mai i ngā awheawhe ā-ipurangi me tētahi rangahau tuihono.

Nā Tātai Aho Rau ngā whakahokinga kōrero o ngā hui kanohi-ki-te-kanohi me ngā hui ā-ipurangi i tātari. I tua atu i ngā hui whakapāpā i whakaritea rā e Tātai Aho Rau, i whakaarotia hoki e mātou ngā kōrero me ngā tūtohunga i kohia ai i ngā rōpū whāiti o waho. I whai wāhi ki ērā ko ngā māngai nō te rāngai, ko ngā kaituku mahi, ko ngā pūkenga o ngā wānanga me ngā whare wānanga, me ngā kaumātua.

Tā mātou i rongō ai

Ngā āhuatanga o te tārainga hou o te wāhanga ako i mihia rā

1. E ārahi ana ngā wāhanga ahureinga, pērā i ngā Toi Mokopuna, i te wāhanga ako.
2. He āwhina kei roto i te whanaketanga me te raupapatanga i te whānuitanga o ngā tūārere me ngā tau.
3. I āwhina ētahi wāhanga i ngā kaiako kia mārama ake ki te wāhanga ako, pērā i te wāhanga o 'Mā te kaiako' me te 'Mā te mokopuna', me te 'Kia mataara'.
4. I mihia te whai wāhitanga o te Tauākī Kaupapa Here Marautanga hukihuki.

Ngā tono ki ētahi kupu ārahi atu anō

5. Kia nui ake te aronga ki ngā rauemi hei tautoko i te whakaakotanga o te Poutama Pāngarau, me ētahi rauemi hei tautoko i te whakaakotanga o Pāngarau i ngā horopaki o te ao Māori.
6. Kia hāngai, kia ōrite hoki te anga me te hanga o te wāhanga ako ki ērā atu wāhanga ako (pērā i a Te Reo Rangatira).
7. Kia kaha ake te aronga ki ētahi anō ara whakangungu kaiako hei ārahi i te whai haeretanga a ngā kaiako i te wāhanga ako me ōna kupu.

Ko ā mātou urupare

Tā mātou i rongō ai

1. E whakanuia ana te ahureinga o *Te Marautanga o Aotearoa*
2. I paingia te mārama o te kokenga me te whakaraupapatanga ā-tau
3. E whakakahangia ana ngā āhuatanga ā-wheako e whai take ana o roto i te wāhanga ako kia tika ai te arahanga
4. He āwhina kei roto i te whai wāhitanga o ngā āpitihanga
5. Kia kaha te whakarite hononga i waenga i te ao pāngarau me te ao Māori i roto i ngā rauemi
6. Kia kotahi te anga o ngā wāhanga ako.
7. Kia whakaritea he ara whakangungu kaiako hei ārahi i te kaiako, kia mārama hoki ngā kupu ka whakamahia

Ko ā mātou urupare

- › Kua mau tonu, kua whakapaitia hoki ngā Toi Mokopuna kia takoto ai he kupu ārahi, kia mārama ai te kaupapa, kia mataaho ai hoki te pūtake o ngā kaupapa ako kei roto i te wāhanga ako.
- › Kua tau ngā kaupapa o te wāhanga ako ki tētahi hanga puta noa i ngā tūārere hei whakaatu i te mārama o te kokenga o ngā mōhiotanga me ngā pūkenga i ngā Tau 0-10.
- › Kei roto i te wāhanga ako ētahi āhuatanga hei tautoko, hei ārahi, hei āwhina hoki ki te whakapakari i te kaiako.
- › E whakaotihia ana te Tauākī Kaupapa Here Marautanga e takoto ai he kupu ārahi mā ngā kura me ngā wāhi e whakaako kaupapa ana ki te reo Māori.
- › Kua tuhia te wāhanga ako hei tūhono i te ao pāngarau me te ao Māori; ka rere tonu ngā mahi whakawhanake rauemi.
- › Kua ōrite te hanga o te wāhanga ako o Pāngarau ki ērā atu o ngā wāhanga ako e waru.
- › E whakaritea ana he ara whakangungu kaiako e hāngai pū ana, hei ārahi i te whai haere a te kaiako i te wāhanga ako.

Te wāhi e kitea ai ngā kai, he kupu ārahi me ngā rauemi

Kitea ai te tārainga hou o te wāhanga ako o Pāngarau ki [Tāhūrangi | Online Curriculum Hub](#).

Hei āpiti ki ngā rauemi whakataki hei hoa haere mō Pāngarau, e whakaritea ana he rauemi anō hei tautoko i te whakatinanatanga o te tārainga hou o te wāhanga ako o Pāngarau. Ka tukua ērā ka oti ana te waihanganga.

Te wātaka

Mai i te Wāhanga Tuatahi o te tau kura 2025 i tukua ai te marautanga hou o Pāngarau (ngā Tau 0-8) me Te Reo Rangatira (ngā Tau 0-6) hei mātua whai mā ngā kura. Heoi, kāore te mahi tahi ki a koutou e mutu ki reira. E mōhio nei mātou, nō koutou e whakatere ana i ēnei kaupapa ako i roto i ō koutou akomanga, ka puta ake he māramatanga whai hua me ngā wheako hei wānanga mā tātou, ā, e kaha ana tō mātou hiahia kia haere ngātahi tātou i runga i tēnei huarahi.

I te Wāhanga Tuawhā o te tau kura, 2025, ka whakaputa te Minita o te Mātauranga i te marautanga o Pāngarau me Te Reo Rangatira mō ngā Tau 0-10 hei mātua whai mā ngā kura ā te tau 2026. Ka whai wāhi ki ērā ngā panonitanga o ngā Tau 9-10 o Pāngarau me ngā Tau 7-10 o Te Reo Rangatira nā runga i ngā whakahokinga kōrero i tae mai ai i a koutou i te roanga o te tau 2025.